

بررسی تأثیر عصاره گیاهان زنیان و پیازچه بر رشد باکتری *Xanthomonas citri* subsp. *citri***عامل بیماری شانکر آسیایی مرکبات**سلمان امیری هنزایی^۱، اکبر حسینی پور^۲، حسین معصومی^۱ و مهدی آزادوار^۲

۱- بخش گیاهپزشکی، دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید باهنر کرمان

۲- پژوهشکده فناوری تولیدات گیاهی، دانشگاه شهید باهنر کرمان

۳- بخش تحقیقات گیاه پزشکی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی جنوب استان کرمان، سازمان

تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، جیرفت

چکیده

بیماری شانکر آسیایی مرکبات یکی از مهمترین بیماریهای مرکبات بوده و عامل آن باکتری *Xanthomonas citri* subsp. *citri* است. این بیماری در بسیاری از مناطق مرکبات خیر با شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب، اهمیت اقتصادی قابل توجهی دارد. عامل بیماری شانکر دامنه میزبانی متنوعی در بین مرکبات و گونه های خویشاوند دارد و لیمو آب شیراز (*Citrus aurantifolia*) از جمله گونه های خیلی حساس به این بیماری است. این بیماری در برخی از مناطق مرکبات خیز ایران شایع است و تهدیدی جدی برای مرکبات، به ویژه درختان لیموترش در جنوب استان کرمان و استان هرمزگان است. لذا کنترل و مدیریت این بیماری در مناطقی که باکتری بیمارگر بومی شده است، اجتناب ناپذیر است. در دنیا معمولاً از ترکیبات مسمی برای کنترل این بیماری استفاده می شود. اما استفاده طولانی مدت از این گونه ترکیبات، باعث بروز استرین های مقاوم از بیمارگر می گردد و از طرفی با تجمع سموم مسمی در خاک، برای گیاهان اثرات سمی دارند. امروزه استفاده از فعالیت ضد میکروبی عصاره های گیاهی، یک روش سازگار با محیط زیست برای مدیریت بیماری های گیاهی است. به طوری که اخیراً، محققین زیادی در دنیا فعالیت ضد میکروبی عصاره های گیاهی را بر روی عوامل بیماریزای گیاهی مختلف بررسی می نمایند. در همین راستا، در تحقیق حاضر اثر بازدارندگی عصاره های آبی بذور گیاه زنیان (*Trachyspermum ammi*)، پیازچه (*Allium fistulosum*) و تاغ (*Haloxylon ammodendron*) بر علیه باکتری *X. citri* subsp. *citri* جدا شده از یک درخت لیموترش آلوده به بیماری شانکر، با روش نشت در آگار بررسی گردید. نتایج این تحقیق نشان داد که عصاره های تغلیظ شده از بذور زنیان و پیازچه، به طور معنی داری از رشد باکتری *X. citri* subsp. *citri* جلوگیری می نمایند. اما عصاره گیاه تاغ از رشد این باکتری ممانعت ننمود.

کلیدواژه ها: گیاهان دارویی، زنیان، پیازچه، شانکر باکتریایی مرکبات، *Xanthomonas citri* subsp. *citri*